

Kleibosch en Leekstermeer

Lengte route ca. 12 km.

Startpunt parkeerplaats bij Molen Woldzigt in Roderwolde, Hoofdstraat 58.

Gps-coördinaten startpunt N 53.1691107/ O 6.4687124

Openbaar vervoer:

De locatie is niet bereikbaar met OV

Parkeren:

Meerdere locaties in Roderwolde

Begaanbaarheid:

De route is doorgaans goed begaanbaar. Zomers kan er behoorlijk hoog gras op de kades staan. De paden in de Kleibosch kunnen modderig zijn en tijdens natte periodes zijn waterdichte schoenen of laarzen aanbevolen. Een deel van de paden is niet toegankelijk voor kinder- en invalide wagens.

Honden mogen mee indien ze zijn aangelijnd.

Flora & Fauna:

De Onlanden kenmerken zich door de rijkdom aan dieren en planten. Zelfs dichtbij de stad Groningen kom je in het enorme gevarieerde landschap waar moeras, graslanden, houtwallen en petgaten elkaar afwisselen. Moeras- en weidevogels hebben het hier naar hun thuis. Met wat geluk kun je de grote zilverreiger, bruine kiekendief, zeearend of de roerdomp zien. Ook zitten er sinds korte tijd weer otters in de Onlanden. In het waterrijke gebied groeien dotterbloem, krabbenscheer, kleine valeriaan en watermunt. In het voorjaar kun je in het Matslootgebied klein hoefblad en rietorchis tegenkomen. De aanwezige potklei zorgt dat er bijzondere plantensoorten in het gebied voorkomen, zoals heelkruid, kleine bosaardbei en welriekende agrimonie, ook komen hier bijzondere paddenstoelen, zoals prachtboleet, de purperen gordijnzwam en de streephoedridderzwam voor.

Begrazing:

De begrazing van het gebied wordt met Exmoor pony's gedaan.

Ontdek de Peizerwaden.

Roderwolde is een buurtschap, ten zuiden van het Leekstermeer dat in de 12e eeuw is ontstaan als veenontginning op een zandrug en enkele veenterpen. Roderwolde is door de eeuwen heen in zuidelijker richting verhuisd. Dit is te zien aan de plaats van de begraafplaats die bijna een kilometer buiten het dorp ligt.

Koren- en oliemolen Woldzigt, ❶ een achtkante bovenkruier met stelling, is niet alleen bijzonder vanwege de ouderdom en de gaafheid, maar ook vanwege het feit dat de molen twee functies kent, die bovendien springlevend zijn. De molen dateert uit 1852 en startte als oliemolen en werd al in 1855 omgebouwd tot Koren- en oliemolen omdat de verdiensten met de oliemolen wat tegen vielen. <https://www.woldzigt-roderwolde.nl/> Vrijwilligers van de molen malen er meel en slaan er olie. Ook is het Nederlands graanmuseum er gevestigd.

❶ *Koren- en oliemolen Woldzigt*

➔ Start bij de Molen Woldzigt (knooppunt 30)

Wandel van knp 30 via knp 32 naar knp 28. Houdt links aan en ga de kade (dijkje) op naar knp 55

Huis De Waalborg ❷ is één van de oudste huizen van Roderwolde. De oudste schriftelijke bronnen dateren uit de zestiende eeuw toen het huis de Kemaheert werd genoemd naar de toenmalige bewoners, de familie Kema. Later hebben hier aanzienlijke families uit de stad Groningen gewoond.

Bos Het Waal ook wel Het Groot Waal ❸ Waarschijnlijk heeft dit bos toebehoort aan Huis De Waalborg. Er is geen verder informatie beschikbaar.

In de hooilanden links van de dijk hebben vroeger veenterpen gelegen ⁴ Veenterpen kunnen worden gezien als primitieve vorm van een terp die o.a. voorkomen in de Peizermeden en het nabij gelegen Matsloot-gebied. Veenterpen zijn nauwelijks als zodanig in het landschap herkenbaar omdat ze in de loop van de tijd in de omringende landerijen zijn weggezakt. Mogelijk zijn de terpjes al in de dertiende eeuw opgeworpen en mogelijk bewoond door herders, volgens de registers slechts 'arme luyden'. Men nam niet eens de moeite om hun namen te noteren...

De veenterpen in de Peizermeden zijn een wettelijk beschermd archeologisch monument. Ze werden gekozen als voorbeeld voor twaalfde tot veertiende-eeuwse veenterpen, omdat ze in een cluster bij elkaar liggen en nauwelijks aangetast zijn door de verkaveling van dit gebied. De structuren worden bedreigd door vertrapping door het vee, uitdroging en erosie en het feit dat het gebied is aangewezen als waterberging.

- Ga bij knp 55 linksaf en volg de geel-rood markering van het Drenthepad naar knp 25 en 31, u loopt een stukje over de weg. De dijk is als rustgebied voor dieren niet toegankelijk.

Oerwold ⁵ De buurtschappen in de Kop van Drenthe maken deel uit van het Drents-Groningse Woldgebied (wold = bos, maar ook zompig land, veenmoeras of wildernis), zij hebben als toevoeging aan de naam de verwijzing naar het wold. Na laatste ijstijd zo'n 13.000 jaar v. Chr. heerste er een toendraklimaat. Door het opwarmende klimaat raakte het bebost met uitgestrekte wouden, de 'wolden'. De bossen verdwenen in de natte moerassen willen bomen niet groeien. Bij werkzaamheden vond men ook al snel oude boomstronken 'stobben' die meer dan achtduizend jaar oud bleken... Een eikenstronk werd gedateerd op 6800 v.Chr. en is daarmee de oudste eik die ooit in Nederland gevonden is. Behalve een enkele eik ging het vooral om hazelaar, berk en grove den, de eerste boomsoorten die na de laatste ijstijd de kale toendra's van deze streken 'koloniseerden'. Het Stobbenven is aangewezen als aardkundig monument.

⁵ Monument Oerwold

- Ga bij knp 31 linksaf over een gravel pad. Bij het gemaal houdt u rechts aan en gaat de dijk weer op via knp 54 naar knp 56.

⁶ Gemaal Sandebuor

(foto: Hardscarf Creative Commons 4.0)

Gemaal Sandebuor ⁶. Rond 1830 werden de eerste plannen gemaakt om de Peizermeden in te polderen en met windmolens te bemalen. Het duurde nog heel wat jaren, zo'n dertig jaar later werd de inpoldering gestart en het waterschap Roderwolde een feit en was daarmee een van de eerste waterschappen van Drenthe. Alleen de molenkolk en molenaars woning herinneren nog aan de achtkantige molen die hier nabij knp 31 heeft gestaan.

Het Leekstermeer ⁷ had in de Middeleeuwen een open waterverbinding met de Waddenzee gekregen. Door extreme veenontginning kon de zee in tijden van watervloeden het Leekstermeer bereiken. Stormen beschadigden grote delen van oevers waardoor veenputten (petgaten) met elkaar verbonden werden. De bevolking van de dorpen rond Sandebuor beheerden de visrechten op het Leekstermeer tot in de zestiende eeuw, toen de visrechten op het Leekstermeer in het bezit kwamen van de machtige heren van Nienoord.

Het buurtschap Sandebuor bestaat sinds de vijftiende eeuw vrijwel steeds uit een achttal boerderijen.

- ➔ Vervolg de route over de kade. Aan het einde ga linksaf, verlaat de kade door het hek en ga langs de Rodervaart.

Om Roden via het water te ontsluiten werd in 1891 de Rodervaart gegraven om een verbinding via het Leekstermeer met Groningen te realiseren. Het 'grotere' plan was om vanaf de Drentse Hoofdvaart een verbinding te realiseren met de Rodervaart. Uiteindelijk werd alleen de Rodervaart gegraven omdat de tram een geduchte concurrent van beurtschippers was geworden.

- ➔ Ga bij knp 56 links van het gemaal het graspad op, houdt het water aan uw rechterzijde. Houdt bij huisnr 14 op de weg (De Groeve) rechts aan en volg de weg via knp 37 naar knp 05

Gemaal Rodervaart

Boerderij Tichelwerk **8** Op de plek waar tegenwoordig de brug over het Peizerdiep ligt, bevond zich vroeger een voorde – een doorwaadbare plaats in een rivier - Hier had de familie van Ewsum een tichelwerk waar de monniken van het klooster van Aduard kloostermoppen en dakpannen bakten.

Dobben Kleibos **9** Lange tijd werden er stenen gebakken in de omgeving van Tichelwerk. Monniken van het klooster van Aduard waren hier in de Middeleeuwen al mee begonnen. De zware stugge potklei die in dit gebied aan de oppervlakte ligt, vormde de ideale grondstof. De kloostermoppen (stenen) werden per schip vervoerd naar Aduard. Kenmerkend is de onregelmatige ondergrond. Vele tientallen kleidobben zijn uitgegraven voor de steenfabricage. was geworden.

- ➔ Vervolg de route bij knp 5 naar knp 30

Al snel komen we in De Kleibosch **10** (Let op: het lidwoord 'de' komt vreemd over, in de taal van Noord-Drenthe hebben we het over 'de bos'!) De Kleibosch is aangewezen als aardkundig monument.

De bodem van De Kleibosch is in het voorjaar een zee van witte bosanemoon. Later in het seizoen bloeit er dalkruid, klaverzuring, salomonszegel en lelietjes-van-dalen.

10 *Bosanemoon in De Kleibosch*

We vervolgen onze route over de kade langs het stroomdal van het Peizerdiep. De afgelopen jaren heeft het Peizerdiep meer ruimte gekregen. De kade is een stuk westwaarts verplaatst om het water meer ruimte te geven om zo als waterberging te kunnen fungeren. Je loopt over de nieuwe kade - een natuurlijke zandrug lijkt het - langs een grote lagune die met een lange landtong van het diep afgescheiden is. De meer natuurlijke loop leidt er eveneens toe dat de zeeforel weer in het gebied kan migreren naar bovenstroomse paaigronden.

- ➔ Voor de Schipsloot linksaf. Naar knp 30

De Schipsloot en haven van Roderwolde waren tot de opkomst van transport via de weg zeer belangrijk. Schepen brachten vroeger lijnzaad en koolzaad naar Woldzigt om tot olie vermalen te worden

Ontdek Peizerwaden

Openingstijden Molen Woldzigt

Aardkundig Monument

Deze route is mogelijk gemaakt door Nivon – Drenthepad en Het Drentse Landschap

Fotografie : © LH Schepers